

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο πενταμελές τμήμα)
της 10ης Μαΐου 2000 *

Στην υπόθεση T-46/97,

SIC — Sociedade Independente de Comunicação, SA, με έδρα την Estrada da Outorela (Πορτογαλία), εκπροσωπούμενη από τους C. Botelho Moniz και P. Moura Pinheiro, δικηγόρους Λισσαβόνας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο A. May, 31 Grand-rue,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους G. Rozet, νομικό σύμβουλο, και A. M. Alves Vieira, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C. Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

υποστηριζομένης από την

RTP — Radiotelevisão Portuguesa, SA, με έδρα τη Λισσαβόνα (Πορτογαλία), εκπροσωπούμενη από τους M. Tinoco de Faria Manuel και I. Jalles, δικηγόρους Λισσαβώνας, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Beghin et Feider, 56-58, rue Charles Martel,

από την

Πορτογαλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον L. Fernandes, διευθυντή της νομικής υπηρεσίας της γενικής διεύθυνσεως κοινοτικών υποθέσεων, και τις L. Duarte, νομική σύμβουλο, και T. Ribeiro, διευθύντρια του τμήματος γνωμοδοτήσεων και διεθνών υποθέσεων του ιδρύματος κοινωνικής επικοινωνίας, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Πορτογαλίας, 33, allée Scheffer,

και από το

Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και την Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενο από την R. Magrill, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία του Ηνωμένου Βασιλείου, 14, boulevard Roosevelt,

παρεμβαίνοντες,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως, αφενός, της αποφάσεως της Επιτροπής της 7ης Νοεμβρίου 1996, περί διαδικασίας εφαρμογής του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 88 ΕΚ) στον τομέα της χρηματοδοτήσεως των δημοσίων τηλεοπτικών καναλιών, κοινοποιηθείσας στην προσφεύγουσα στις 6 Ιανουαρίου 1997, και, αφετέρου, της αποφάσεως την οποία φέρεται ότι περιέχει το έγγραφο της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με την καταγγελία της προσφεύγουσας κατά της RTP — Radiotelevisão Portuguesa, SA,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πρώτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τον B. Vesterdorf, Πρόεδρο, τη V. Tiili, τους A. Potocki, A. W. H. Meij και M. Βηλαρά, δικαστές,

γραμματέας: G. Herzig, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 30ής Νοεμβρίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

Η RTP — Radiotevisão Portuguesa, SA, πρώην δημόσιος οργανισμός, αποτελεί από το 1992, ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε το μονοπώλιο του Πορτογαλικού Δημοσίου στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων, ανώνυμο εταιρία με κρατική συμμετοχή στο κεφάλαιό της. Η RTP, παραχωρησιούχος της δημόσιας υπηρεσίας της πορτογαλικής τηλεοράσεως, εκμεταλλεύεται τα κανάλια 1 και 2 καθώς και το πορτογαλικής γλώσσας κανάλι RTP Internacional. Ενώ η χρηματοδότηση των ιδιωτικών καναλιών της πορτογαλικής τηλεοράσεως διασφαλίζεται αποκλειστικώς από έσοδα προερχόμενα από τη διαφήμιση, η RTP δεν διαθέτει μόνον τα εν λόγω έσοδα, αλλά εισπράττει και κρατικές επιδοτήσεις χορηγούμενες ετησίως λόγω των υποχρεώσεών της παροχής δημόσιας υπηρεσίας, οι οποίες αντιπροσώπευαν, από το 1992 έως το 1995, το 15 έως 18 % του συνόλου των ετησίων πόρων της.

- 2 Η SIC — Sociedade Independente de Comunicações, SA, είναι εμπορική εταιρεία πορτογαλικού δικαίου, έχουσα ως σκοπό την άσκηση δραστηριοτήτων στον τομέα της τηλεοπτικής, η οποία εκμεταλλεύεται, από τον Οκτώβριο του 1992, ένα από τα κύρια ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια στην Πορτογαλία.

Καταγγελίες και διοικητική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής

- 3 Στις 30 Ιουλίου 1993, η SIC υπέβαλε καταγγελία ενώπιον της Επιτροπής (στο εξής: πρώτη καταγγελία), βάλλουσα κατά των τρόπων χρηματοδότησης των καναλιών που εκμεταλλεύεται η RTP, προκειμένου να διαπιστωθεί, αφενός, το ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά, υπό την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 87 ΕΚ), ενός συνόλου μέτρων τα οποία έλαβε η Πορτογαλική Δημοκρατία υπέρ της RTP, και, αφετέρου, η παράβαση του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ) λόγω της παραλείψεως προηγουμένης κοινοποίησης των καταγγελλομένων ενισχύσεων. Στην πρώτη αυτή καταγγελία, η SIC εκτιμούσε, αντιστοίχως, σε 6 200 και σε 7 100 εκατομμύρια πορτογαλικά εσκούδα (PTE) το ύψος των χρηματοοικονομικών επιχορηγήσεων που κατέβαλε το Δημόσιο στην RTP το 1992 και το 1993 ως αντισταθμιστικές αποζημιώσεις λόγω των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας που υπείχε η RTP. Εκτός από τις επιχορηγήσεις αυτές, η SIC έβαλε κατά των απαλλαγών των οποίων ετύγγανε η RTP ως προς τα τέλη καταχωρίσεως, καθώς και κατά του συστήματος επενδυτικών ενισχύσεων που προέβλεπε η συγγραφή υποχρεώσεων. Κατά συνέπεια, η SIC ζήτησε από την Επιτροπή να κινήσει την επίσημη διαδικασία την οποία προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης και να υποχρεώσει την Πορτογαλική Δημοκρατία να αναστείλει την καταβολή αυτών των μη κοινοποιηθεισών ενισχύσεων, μέχρι την έκδοση τελικής αποφάσεως.

- 4 Κατόπιν της υποβολής της πρώτης καταγγελίας, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη, στις 3 Νοεμβρίου 1993, μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και των εκπροσώπων της SIC, κατά την οποία ζητήθηκε από τη SIC να παράσχει συμπληρωματικά στοιχεία αφορώντα τη σχετική αγορά.

- 5 Με έγγραφο της 12ης Φεβρουαρίου 1994, η προσφεύγουσα κατέθεσε τα ζητηθέντα στοιχεία. Εξάλλου, συμπλήρωσε την καταγγελία της ενώπιον της Επιτροπής βάλ-

λοντας, αφενός, κατά του ότι η Πορτογαλική Κυβέρνηση επέτρεψε την εξόφληση σε δόσεις ενός χρέους προς τη Seguranca social (κοινωνική ασφάλιση) εκτιμώμενο σε 2 δισεκατομμύρια ΡΤΕ, σε συνδυασμό με την απαλλαγή από τους τόκους υπερημερίας, και, αφετέρου, κατά της εξαγοράς από το Δημόσιο, σε υπέρογκη τιμή, του δικτύου τηλεοπτικής μεταδόσεως που ανήκε στην RTP και κατά της παροχής ευκολιών πληρωμής στην RTP από τη δημόσια επιχείρηση που ήταν επιφορτισμένη με τη διαχείριση του εν λόγω δικτύου. Θεωρώντας ότι τα μέτρα αυτά αποτελούσαν ενισχύσεις ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά, η προσφεύγουσα ζήτησε και ως προς αυτά την έναρξη της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

Λίγο νωρίτερα, τον Δεκέμβριο του 1993, η Επιτροπή ανέθεσε σε ανεξάρτητο γραφείο συμβούλων να εκπονήσει μελέτη σχετικά με τη χρηματοδότηση των δημοσίων τηλεοπτικών επιχειρήσεων σ' ολόκληρη την Κοινότητα και επισήμανε στην προσφεύγουσα ότι η μελέτη αυτή θα αποτελούσε αποφασιστικό στοιχείο για την εξέταση της καταγγελίας της.

Στις 15 Μαρτίου 1994 η προσφεύγουσα παρέσχε νέα στοιχεία στην Επιτροπή σχετικά με τους δείκτες ακροαματικότητας των διαφόρων τηλεοπτικών καναλιών στην Πορτογαλία, κατόπιν δε, στις 14 Απριλίου 1994, πληροφόρησε την Επιτροπή σχετικά με την καταβολή εκ μέρους της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως προς την RTP μιας νέας αντισταθμιστικής αποζημίωσης για το έτος 1994, ύψους 7 145 εκατομμυρίων ΡΤΕ.

Με έγγραφο της 4ης Αυγούστου 1995, η προσφεύγουσα όχλησε την Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 232 ΕΚ), και την κάλεσε να λάβει θέση όσον αφορά την καταγγελία της και, ειδικότερα, όσον αφορά το αίτημά της περί ενάρξεως της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

Στις 16 Οκτωβρίου 1995 η Επιτροπή γνώρισε στην προσφεύγουσα ότι, αφού έλαβε το προσωρινό κείμενο της μελέτης την οποία είχε παραγγείλει τον Δεκέμβριο του 1993, ζήτησε συμπληρωματικές πληροφορίες από τις πορτογαλικές αρχές, προκειμένου να είναι σε θέση να μελετήσει την υπόθεση από πλευράς του άρθρου 92 της Συνθήκης.

- 10 Την 1η Νοεμβρίου 1995 η Επιτροπή έλαβε το τελικό κείμενο της εν λόγω μελέτης, αντίγραφο του οποίου έστειλε στις πορτογαλικές αρχές για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.
- 11 Με έγγραφο της 14ης Δεκεμβρίου 1995, οι πορτογαλικές αρχές παρέσχαν τις διευκρινίσεις που ζήτησε η Επιτροπή όσον αφορά το μέτρα ενισχύσεων κατά των οποίων έβαλαν οι καταγγελίες.
- 12 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 19 Δεκεμβρίου 1995, η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή κατά παραλείψεως δυνάμει του άρθρου 175 της Συνθήκης, η οποία πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό T-231/95.
- 13 Με έγγραφο της 31ης Ιανουαρίου 1996, η Επιτροπή πληροφόρησε τις πορτογαλικές αρχές ότι, λαμβανομένων υπόψη των απαντήσεων που παρέσχαν οι αρχές αυτές, «εξακολουθ[ούσαν] να υπάρχουν ορισμένα σημεία προς διευκρίνιση». Συναφώς, η Επιτροπή τους ζήτησε, κατ' αρχάς, να της παράσχουν λογιστικά στοιχεία σχετικά με τις επιχορηγήσεις που καταβλήθηκαν λόγω των υποχρεώσεων της RTP για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας το 1992 και το 1993, καθώς και σχετικά με το κόστος εκμεταλλεύσεως της RTP Internacional μεταξύ του 1992 και του 1995. Στη συνέχεια, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι, «κατόπιν μιας αρχικής εξετάσεως, οι φορολογικές απαλλαγές και οι επιπρωαπείσεις καθυστερήσεις σχετικά με τις καταβολές που αφορού[σαν] το δίκτυο TDP αποτελ[ούσαν] προφανώς κρατικές ενισχύσεις, υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης». Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ζήτησε από τις πορτογαλικές αρχές να της επισημάνουν αν, κατ' αυτές, οι εν λόγω ενισχύσεις στηρίζονταν σε μια από τις παρεκκλίσεις του άρθρου 92 της Συνθήκης.
- 14 Με έγγραφο της 20ής Μαρτίου 1996, οι πορτογαλικές αρχές απάντησαν στην αίτηση της Επιτροπής.

15 Στις 16 Απριλίου 1996 η Επιτροπή απηύθυνε νέα αίτηση παροχής πληροφοριών στις ίδιες αυτές αρχές, αφορώσα τις φορολογικές απαλλαγές και τις ευκολίες πληρωμής που παρασχέθηκαν στην RTP, στην οποία οι αρχές αυτές απάντησαν με έγγραφο της 21ης Ιουνίου 1996.

16 Στις 22 Οκτωβρίου 1996 η προσφεύγουσα υπέβαλε νέα καταγγελία (στο εξής: δεύτερη καταγγελία) με αίτημα, αφενός, να διαπιστωθεί ότι οι χρηματοοικονομικές επιχορηγήσεις που παρέσχε το Πορτογαλικό Δημόσιο στην RTP για το διάστημα 1994-1996 ήταν ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά για τους ίδιους λόγους με τους εκτιθεμένους στην πρώτη καταγγελία της. Η προσφεύγουσα έβαλε επίσης κατά της χορηγήσεως, το 1994, νέων ενισχύσεων στην RTP, τις οποίες δεν κοινοποίησε το Πορτογαλικό Δημόσιο, προκύπτουσες από μια αύξηση κεφαλαίου και από την εγγύηση που παρέσχε το Δημόσιο στο πλαίσιο της συνάψεως ομολογιακού δανείου εκ μέρους της RTP. Ως εκ τούτου, η SIC ζήτησε από την Επιτροπή να κινηθεί την επίσημη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, και να υποχρεώσει την Πορτογαλική Δημοκρατία να παύσει να χορηγεί τις ενισχύσεις αυτές μέχρι την έκδοση τελικής αποφάσεως.

7 Με έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 1996 (στο εξής: έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 1996), η Επιτροπή πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι, κατόπιν μιας δεύτερης καταγγελίας κατά της RTP, ζήτησε από τις πορτογαλικές αρχές πληροφορίες σχετικά με την αύξηση κεφαλαίου στην οποία προέβη η RTP το 1994 και το ομολογιακό δάνειο που συνήψε τότε, καθώς και σχετικά με την κατάρτιση σχεδίου αναδιαρθρώσεως για το διάστημα 1996-2000 και τη σύναψη συμβάσεως με το Υπουργείο Πολιτισμού, σκοπούσας στην υποστήριξη της κινηματογραφικής δραστηριότητας. Σε μια δεύτερη παράγραφο του εγγράφου, η Επιτροπή προσέθεσε τα εξής: «Όσον αφορά τις χρηματοδοτήσεις που αφορούν τις αντισταθμιστικές αποζημιώσεις που εισέπραξε η (...) RTP κατά το διάστημα 1994-1996, δεν θεωρούμε ότι αυτές αποτελούν κρατικές ενισχύσεις εμπίπτουσες στο άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τους λόγους που εκτίθενται στην απόφαση [της 7ης Νοεμβρίου 1996], αντίγραφο της οποίας θα σας διαβιβάσουμε μόλις οι πορτογαλικές αρχές μας επισημάνουν ποια είναι τα εμπιστευτικά στοιχεία που δεν πρέπει να μεταδοθούν στους τρίτους.»

8 Στις 6 Ιανουαρίου 1997 η προσφεύγουσα έλαβε αντίγραφο της αποφάσεως της Επιτροπής της 7ης Νοεμβρίου 1996, απευθυνθείσας στην Πορτογαλική Δημοκρατία και αφορώσας τη χρηματοδότηση των δημοσίων τηλεοπτικών καναλιών (στο εξής: Απόφαση).

Η Απόφαση

- 19 Η Απόφαση αφορά έξι κατηγορίες μέτρων τα οποία έλαβε το Πορτογαλικό Δημόσιο υπέρ της RTP.
- 20 Η πρώτη κατηγορία των εξετασθέντων μέτρων αφορά τις χρηματοοικονομικές επιχορηγήσεις που καταβλήθηκαν στην RTP από το 1992 έως το 1995 ως αντισταθμιστικές αποζημιώσεις. Κατά την Απόφαση, τα ποσά τους, κυμαινόμενα μεταξύ 6 200 εκατομμυρίων ΡΤΕ το 1992 (περίπου 32,5 εκατομμύρια ΕCΥ) και 7 125 εκατομμυρίων ΡΤΕ το 1995 (περίπου 36,2 εκατομμύρια ΕCΥ), αντιπροσωπεύουν το 15 έως 18 % των ετησίων εσόδων της RTP και προορίζονται για την κάλυψη των επιβαρύνσεων που απορρέουν από την εκτέλεση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας τις οποίες δεν αναλαμβάνουν τα ιδιωτικά κανάλια. Η φύση των εν λόγω υποχρεώσεων και τα ποσά των αντισταθμιστικών αποζημιώσεων που εισέπραξε η RTP, εκφραζόμενα σε ΕCΥ, είναι τα ακόλουθα:

	1992	1993	1994	1995
1. Υποχρέωση μεταδόσεως προγραμμάτων καλυπτόντων ολόκληρη την ηπειρωτική επικράτεια (τα ιδιωτικά κανάλια δεν καλύπτουν ολόκληρη την επικράτεια) (ρήτρα 4.2 της συγγραφής υποχρεώσεων)	406,7	1312	500	1032,81
2. Μετάδοση προγραμμάτων στις αυτόνομες περιφέρειες (ρήτρα 4.3 της συγγραφής υποχρεώσεων)	3454	3486	1804	1992,166
3. Τήρηση οπτικοακουστικών αρχείων (ρήτρα 7 της συγγραφής υποχρεώσεων)	509	241,5	517	283,66
4. Εκμετάλλευση της RTP Internacional(ρήτρα 6 της συγγραφής υποχρεώσεων)	882,3	1517	2623	2729,116
5. Λειτουργία της διαρθρώσεως που αφορά τη συνεργασία με τις ΑΧΕΓΠ (αφρικανικές χώρες με επίσημη γλώσσα την πορτογαλική) (ρήτρα 8 της συγγραφής υποχρεώσεων)	186,9	128,3	172	195,273
6. Θρησκευτικές εκπομπές (εγκώρηση του δικαιώματος μεταδόσεως) [ρήτρα 5.1 f) της συγγραφής υποχρεώσεων]	482	350	579	327,9
7. Αντιπροσωπείες και ανταποκριτές[ρήτρα 5.1 η) της συγγραφής υποχρεώσεων]	797,8	658,6	800	504,27
8. Ίδρυμα São Carlos (δημόσιο θέατρο)(ρήτρα 12.1.8 της συγγραφής υποχρεώσεων)	...	50	55	60

1 Όσον αφορά το 1993, η Επιτροπή προβαίνει σε συγκριτική ανάλυση των τιμών που παρέσχαν η προσφεύγουσα και η RTP ως προς την εκτίμηση του κόστους των υποχρεώσεων αυτών. Συναφώς, εκτίθεται ότι «η μέθοδος υπολογισμού την οποία χρησιμοποίησε η καταγγέλλουσα δεν είναι αρκετά αυστηρή [ενώ] η ανάλυση και τα ποσά [που προσκόμισαν] οι πορτογαλικές αρχές είναι πολύ πιο αξιόπιστα, τούτο δε, ειδικότερα, όταν (...) γίνεται σύγκριση μεταξύ [των δεύτερων αυτών ποσών] και των αποζημιώσεων που εισπράχθηκαν το 1994 και το 1995, χρόνο κατά τον οποίο η αναλυτική λογιστική καταχώριση ήταν υποχρεωτική». Για τα έτη 1994 και 1995, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η μη καταβολή υπερβάλλοντος ποσού αποζημίωσης διασφαλίζεται διά της εφαρμογής των κανόνων της εν λόγω λογιστικής καταχωρίσεως στον υπολογισμό των εξόδων που είναι εγγενή στις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας και διά του ελέγχου εκ μέρους της Inspeccão-geral de finanças (γενικής επιθεωρήσεως οικονομικών).

2 Η Επιτροπή συνάγει από τα στοιχεία αυτά ότι «το χρηματοοικονομικό πλεονέκτημα που απορρέει [από αυτές] τις καταβολές δεν υπερέβη τα όρια του αυστηρώς αναγκαίου για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας που επιβάλλει η συγγραφή υποχρεώσεων».

3 Όσον αφορά το 1992, επισημαίνεται ότι «αν ληφθεί υπόψη το ποσό των επιμέσων χρηματοδοτήσεων (...), το οποίο είναι πολύ χαμηλότερο από αυτό των επομένων ετών, και η κατανομή του, πρέπει να αποκλεισθεί η ύπαρξη ενός ενδεχομένως υπερβάλλοντος ποσού αποζημιώσεως», παρά το ότι η RTP δεν παρέσχε λογιστικά στοιχεία.

4 Όσον αφορά τις αντισταθμιστικές αποζημιώσεις, η Επιτροπή καταλήγει ότι «δεν έχει καμία αμφιβολία ως προς τη διαφάνεια του συστήματος καλύψεως των δαπανών που είναι εγγενείς στις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας, το οποίο διασφάλισε προσηκόντως το 1994 και το 1995 ότι οι χρηματοδοτήσεις από το κράτος αντιστοιχούσαν στο πραγματικό κόστος των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, και ως προς την έλλειψη στοιχείων ενισχύσεως στα επίμαχα μέτρα», τούτο δε το συμπέρασμα ισχύει, για τους ίδιους λόγους, ως προς τα έτη 1992 και 1993.

5 Όσον αφορά, δεύτερον, τις βαλλόμενες φορολογικές απαλλαγές, η Επιτροπή φρονεί ότι, στην πραγματικότητα, η RTP απηλλάγη μόνον από την καταβολή των τελών και των εξόδων που αφορούσαν την καταχώριση της πράξεως συστάσεως της εταιρίας

το 1992, για ένα ποσό 33 εκατομμυρίων ΡΤΕ περίπου. Η απαλλαγή αυτή δεν αποτελεί, κατά την Απόφαση, κρατική ενίσχυση, λόγω του ότι συμβιβάζεται με την οικονομία του φορολογικού συστήματος, βάσει του οποίου η καταχώριση μιας πράξεως δεν είναι αναγκαία οσάκις η επικύρωσή της προκύπτει εκ του νόμου. Κατά την αύξηση κεφαλαίου το 1995, αντιθέτως, η RTP κατέβαλε όλους τους φόρους και τα έξοδα καταχώρισεως τα οποία οφείλουν, στην περίπτωση αυτή, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.

- 26 Τρίτον, όσον αφορά το χρέος της RTP προς τη Segurança social, συνολικού ύψους 2 189 εκατομμυρίων ΡΤΕ για το διάστημα 1983-1989, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, αρχικώς, συνήφθη φιλικός διακανονισμός μεταξύ της RTP και της Segurança social λόγω των διστασμένων ερμηνειών ως προς τη νομιμότητα των βάσεων επιβολής εισφορών και προκειμένου να αποφευχθεί η προσφυγή στη δικαιοσύνη και, εν τέλει μια κοινή απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών και του Υπουργείου Κοινωνικής Ασφαλίσεως της 3ης Μαΐου 1993 προέβλεψε την καταβολή του χρέους σε δόσεις και τη μη είσπραξη των αντιστοίχων προστίμων και τόκων. Η Επιτροπή καταλήγει ότι η προαναφερθείσα συμφωνία, η οποία περιέχει παραίτηση από τους τόκους υπερμερείας, που εκτιμώνται σε 1 206 εκατομμύρια ΡΤΕ, και αποδοχή της εξοφλήσεως σε δόσεις του χρέους που ανέρχεται σε ποσό πολύ χαμηλότερο των 2 δισεκατομμυρίων ΡΤΕ στα οποία αναφέρθηκε η προσφεύγουσα, εμφανίζει μια συμπεριφορά εκ μέρους του οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως παρόμοια προς αυτήν ενός ιδιώτη επιχειρηματία ο οποίος επιδιώκει να εισπράξει οφειλόμενα ποσά.
- 27 Τέταρτον, όσον αφορά την αγορά από το Πορτογαλικό Δημόσιο, αντί 5 400 εκατομμυρίων ΡΤΕ το 1994, του δικτύου τηλεοπτικής μεταδόσεως που ανήκε στην RTP, η Επιτροπή φρονεί ότι η τιμή αυτή, καθόσον υπολογίστηκε σύμφωνα με πραγματογνωμοσύνες στις οποίες προέβη, κυρίως, ένας ανεξάρτητος ιδιωτικός οργανισμός, δεν υποκρύπτει κρατική ενίσχυση. Εξάλλου, η ετήσια επιβάρυνση την οποία καταβάλλει η RTP για τη χρήση του δικτύου, ήτοι 2 000 εκατομμύρια ΡΤΕ, διασφαλίζει στον παρόντα κύριο του πολύ υψηλή αποδοτικότητα των επενδυθέντων κεφαλαίων.
- 28 Πέμπτον, όσον αφορά τις καθυστερήσεις καταβολής της εν λόγω επιβαρύνσεως, τις οποίες ανέχθηκε η Portugal Telecom, νέα κυρία του δικτύου τηλεοπτικής διανομής, μόνον από την RTP και όχι από τη SIC, δεν εμφανίζουν, κατά την Απόφαση, την

ύπαρξη ενισχύσεως. Πράγματι, δεδομένου ότι η Portugal Telecom δεν παραιτήθηκε της εισπράξεως των γεγενημένων τόκων υπερημερίας, οι οποίοι εκτιμώνταν σε 398 εκατομμύρια ΡΤΕ περίπου τον Μάρτιο του 1996, η RTP δεν απαλλάσσεται των χρηματοοικονομικών συνεπειών της συμπεριφοράς της.

29 Έκτον, όσον αφορά τις επενδυτικές ενισχύσεις τις οποίες αφορά το άρθρο 14 της συγγραφής υποχρεώσεων, δυνάμει του οποίου το Δημόσιο μπορεί να μετέχει στις επενδύσεις που πραγματοποιεί η RTP, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέσχαν οι πορτογαλικές αρχές, καμία καταβολή δεν έχει πραγματοποιηθεί συναφώς μέχρι σήμερα.

Γεγονότα μεταγενέστερα της εκδόσεως της Αποφάσεως

0 Κατόπιν της εκδόσεως της Αποφάσεως, η προσφεύγουσα παραιτήθηκε της προσφυγής κατά παραλείψεως που είχε ασκήσει στην υπόθεση T-231/95, η οποία, κατά συνέπεια, διεγράφη με διάταξη του Πρωτοδικείου της 4ης Ιουλίου 1997.

1 Με έγγραφο της 21ης Απριλίου 1997, η Επιτροπή πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι, αφού έλαβε γνώση των πληροφοριών που παρέσχαν οι πορτογαλικές αρχές, έκρινε ότι τα μέτρα κατά των οποίων βάλλει η δεύτερη καταγγελία, σχετικά με την αύξηση κεφαλαίου της RTP και με το ομολογιακό δάνειο του 1994, καθώς και η σύμβαση που σκοπεί στην υποστήριξη της κινηματογραφικής δραστηριότητας και το σχέδιο αναδιαρθρώσεως 1996-2000 δεν είχαν ως συνέπεια την καταβολή κρατικής ενισχύσεως. Η Επιτροπή επισήμανε ότι, ελλείψει νέου στοιχείου, δεν σκόπευε, ως εκ τούτου, να συνεχίσει την έρευνα της καταγγελίας αυτής.

Διαδικασία

- 32 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 3 Μαρτίου 1997, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 33 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, αντιστοίχως, στις 28 Ιουλίου, στις 5 και στις 18 Αυγούστου 1997, η RTP, η Πορτογαλική Δημοκρατία και το Ηνωμένο Βασίλειο ζήτησαν να παρέμβούν υπέρ της καθής, πράγμα που τους επετράπη με διατάξεις του προέδρου του δευτέρου πενταμελούς τμήματος της 13ης Νοεμβρίου 1997. Μόνον το Ηνωμένο Βασίλειο δεν κατέθεσε υπόμνημα παρεμβάσεως ούτε εκπροσωπήθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.
- 34 Με απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Σεπτεμβρίου 1998, ο εισηγητής δικαστής διορίστηκε στο πρώτο πενταμελές τμήμα του Πρωτοδικείου στο οποίο ανατέθηκε, κατά συνέπεια, η υπόθεση.
- 35 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία. Στο πλαίσιο μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, οι κύριοι διάδικοι και οι παρεμβαίνοντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Η Επιτροπή και η προσφεύγουσα κλήθηκαν επίσης να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα πριν από τις 13 Νοεμβρίου 1999, πράγμα το οποίο έπραξαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Εντούτοις, στις 29 Νοεμβρίου 1999 η προσφεύγουσα κατέθεσε επίσης στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου αντίγραφο αποφάσεως του Supremo Tribunal Administrativo εκδοθείσας στις 16 Ιουνίου 1999. Δεδομένου ότι το έγγραφο αυτό προσκομίστηκε εκπροθέσμως, πρέπει να μη ληφθεί υπόψη όσον αφορά την παρούσα απόφαση, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της Επιτροπής και της RTP.

Αιτήματα των διαδίκων

Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να ακυρώσει την Απόφαση·

- να ακυρώσει την απόφαση την οποία περιέχει το έγγραφο της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1996·

- να υποχρεώσει την Επιτροπή να καταθέσει στη δικογραφία τα διοικητικά έγγραφα που αποτελούν τη βάση των προσβαλλομένων αποφάσεων·

- να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

Με τις παρατηρήσεις της επί των υπομνημάτων παρεμβάσεως, η προσφεύγουσα ζητεί, μεταξύ άλλων, από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει ως απαραδέκτους τους ισχυρισμούς που προβάλλουν οι παρεμβαίνοντες βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης (νυν άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ)·

— να υποχρεώσει τους παρεμβαίνοντες να καταβάλουν τα έξοδα που προκάλεσαν οι παρεμβάσεις.

38 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

39 Η RTP ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

40 Η Πορτογαλική Δημοκρατία ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του αιτήματος ακυρώσεως του εγγράφου της 20ής Δεκεμβρίου 1996

Επί του παραδεκτού

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

41 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από την Πορτογαλική Δημοκρατία και την RTP, θεωρεί ότι μόνον η Απόφαση αποτελεί πράξη δυνάμενη να προσβληθεί. Αντιθέτως, το έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 1996 αποτελεί απλό ενημερωτικό σημείωμα μη δεκτικό προσφυγής.

42 Στο υπόμνημά της απαντήσεως, η προσφεύγουσα δέχεται ότι η πρώτη παράγραφος του εγγράφου της 20ής Δεκεμβρίου 1996, η οποία αφορά, κυρίως, την αύξηση κεφαλαίου και το ομολογιακό δάνειο της RTP, δεν περιέχει οριστική θέση της Επιτροπής, δεδομένου ότι αυτή κοινοποιήθηκε με το έγγραφο της Επιτροπής της 21ης Απριλίου 1997, μετά την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής.

43 Αντιθέτως, η δεύτερη παράγραφος του εγγράφου περιέχει, κατά την προσφεύγουσα, πράξη δεκτική προσφυγής, δεδομένου ότι εκφράζει οριστική θέση της Επιτροπής όσον αφορά τον νομικό χαρακτηρισμό των αντισταθμιστικών αποζημιώσεων που καταβλήθηκαν μεταξύ 1994 και 1996. Πράγματι, πρόκειται για απόφαση απορρίπτουσα τη δεύτερη καταγγελία της, αιτιολογούμενη με απλή παραπομπή στην αιτιολογία που περιέχει η Απόφαση.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 44 Κατά πάγια νομολογία, πράξη ή απόφαση δεκτική προσφυγής ακυρώσεως, κατά την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 230 ΕΚ), συνιστούν μόνον τα μέτρα που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική κατάστασή του (διάταξη του Πρωτοδικείου της 30ής Σεπτεμβρίου 1999, T-182/98, UPS Europe κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 39, και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 45 Εξάλλου, υπενθυμίζεται ότι οι αποφάσεις που εκδίδει η Επιτροπή στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων έχουν πάντοτε ως αποδέκτες τα κράτη μέλη. Τούτο ισχύει ωσαύτως οσάκις οι αποφάσεις αυτές αφορούν κρατικά μέτρα που αποτελούν αντικείμενο καταγγελιών ως κρατικές ενισχύσεις αντιβαίνουσες στη Συνθήκη και από τις αποφάσεις αυτές συνάγεται ότι η Επιτροπή αρνείται να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης διότι φρονεί είτε ότι τα καταγγελλόμενα μέτρα δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις υπό την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης, είτε ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Αν η Επιτροπή εκδώσει τέτοιες αποφάσεις και ενημερώσει, σύμφωνα με το καθήκον χρηστής διοικήσεως που υπέχει, τους καταγγέλλοντες για την απόφασή της, αντικείμενο της ενδεχόμενης προσφυγής ακυρώσεως εκ μέρους του καταγγέλλοντος πρέπει να αποτελεί η απόφαση που απευθύνεται στο κράτος μέλος και όχι το απευθυνόμενο στον καταγγέλλοντα έγγραφο (απόφαση της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 45, και διάταξη UPS Europe κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 37).
- 46 Εν προκειμένω, όπως δέχεται η προσφεύγουσα, η πρώτη παράγραφος του εγγράφου της 20ής Δεκεμβρίου 1996, η οποία αφορά ορισμένα μέτρα κατά των οποίων βάλλει η δεύτερη καταγγελία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 17), δεν περιέχει ουδεμία θέση της Επιτροπής. Πράγματι, η παράγραφος αυτή πληροφορεί απλώς τη SIC ότι απεστάλησαν

στις πορτογαλικές αρχές αιτήσεις παροχής πληροφοριών. Εξάλλου, μόλις με το έγγραφο της 21ης Απριλίου 1997 κοινοποίησε η Επιτροπή στην προσφεύγουσα την απόφασή της να παύσει την εξέταση των μέτρων αυτών. Επομένως, το έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 1996 δεν παράγει, από αυτή την άποψη, έννομα αποτελέσματα.

7 Όσον αφορά τη δεύτερη παράγραφο του τελευταίου αυτού εγγράφου, η οποία αφορά τις χρηματοοικονομικές επιχορηγήσεις που καταβλήθηκαν στην RTP ως αντισταθμιστικές αποζημιώσεις κατά το διάστημα 1994-1996, επισημαίνεται ότι αυτή πληροφορεί απλώς την προσφεύγουσα για τη θέση που έλαβε η Επιτροπή με την Απόφαση, όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των μέτρων αυτών από πλευράς του άρθρου 92 της Συνθήκης.

8 Επισημαίνεται βεβαίως ότι, με την Απόφαση, η Επιτροπή έλαβε μόνο θέση ως προς τις χρηματοοικονομικές επιχορηγήσεις που καταβλήθηκαν στην RTP από το 1992 έως το 1995, χωρίς να προβεί στην εξέταση της επιχορήγησης που παρασχέθηκε για το 1996. Εντούτοις, εν προκειμένω, το περιστατικό αυτό δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια να ερμηνευθεί το έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 1996 υπό την έννοια ότι περιέχει απόφαση ως προς την τελευταία αυτή επιχορήγηση. Πράγματι, ερωτηθείσα επί του ζητήματος αυτού κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή επισήμανε ότι δεν προέβη στην εξέταση της χρηματοοικονομικής επιχορήγησης που εισέπραξε η RTP το 1996 και ότι η πτυχή αυτή της δεύτερης καταγγελίας εξακολούθησε να εκκρεμεί ενώπιον των υπηρεσιών της.

9 Συνεπώς, δεδομένου ότι το έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 1996 είναι αμιγώς ενημερωτικό, δεν έχει τα χαρακτηριστικά πράξεως παράγουσας δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ως προς την προσφεύγουσα. Επομένως, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη κατά το μέτρο που στρέφεται κατά του εγγράφου της 20ής Δεκεμβρίου 1996.

Επί του αιτήματος ακυρώσεως της Αποφάσεως

Επί του αντικειμένου του αιτήματος

- 50 Παρατηρείται, κατ' αρχάς, ότι, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα διευκρίνισε ότι η υπό κρίση προσφυγή δεν σκοπεί στην ακύρωση της Αποφάσεως κατά το μέτρο που η απόφαση αυτή αφορά, αφενός, το τίμημα που κατέβαλε το Πορτογαλικό Δημόσιο για την αγορά του δικτύου τηλεοπτικής διανομής κυρία του οποίου ήταν η RTP και, αφετέρου, το σύστημα επενδυτικών ενισχύσεων το οποίο αφορά το άρθρο 14 της συγγραφής υποχρεώσεων, πράγμα το σημείωσε ο Γραμματέας.
- 51 Συνεπώς, το αίτημα περί ακυρώσεως της Αποφάσεως έχει την έννοια ότι σκοπεί μόνο στη μερική ακύρωση της Αποφάσεως, κατά το μέτρο που αυτή αφορά τα ληφθέντα υπέρ της RTP μέτρα που συνίστανται στην παροχή χρηματοοικονομικών επιχορηγήσεων καταβληθεισών ως αντισταθμιστικές αποζημιώσεις από το 1992 έως το 1995, σε φορολογικές απαλλαγές, σε ευκολίες πληρωμής της επιβαρύνσεως που αφορά τη χρήση του δικτύου τηλεοπτικής διανομής και στην εξόφληση σε δόσεις ενός χρέους προς τη Segurança social, σε συνδυασμό με την απαλλαγή από τους τόκους υπερημερίας.

Επί της ουσίας

- 52 Προς στήριξη του αιτήματός της ακυρώσεως, η προσφεύγουσα προβάλλει τρεις λόγους ακυρώσεως αντλούμενους, πρώτον, από παράβαση των διαδικαστικών κανόνων, δεύτερον, από παραβίαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως και, τρίτον, από παράβαση του άρθρου 92 της Συνθήκης.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παράβαση των διαδικαστικών κανόνων

Στα υπομνήματα της προσφεύγουσας, ο λόγος αυτός ακυρώσεως έχει δύο σκέλη, δηλαδή, αφενός, την προσβολή της αρχής της προηγούμενης ακροάσεως των καταγγελλόντων κατά την προκαταρκτική φάση εξετάσεως και, αφετέρου, την παράβαση του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Εντούτοις, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου σχετικά με το αν ασκεί επιρροή το πρώτο σκέλος του λόγου μετά την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, η προσφεύγουσα παραιτήθηκε του σκέλους αυτού, πράγμα το οποίο σημείωσε ο Γραμματέας. Συνεπώς, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει την έννοια ότι βασίζεται σε παράβαση του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

— Επιχειρηματολογία των διαδίκων

Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να κινήσει την επίσημη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, λαμβανομένων υπόψη των αμφιβολιών που υπήρχαν ή τις οποίες έπρεπε να έχει η Επιτροπή ως προς τη φύση των καταγγελομένων μέτρων από πλευράς του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

Πρώτον, αποδείχθηκε, κατά την προσφεύγουσα, ότι η Επιτροπή είχε σοβαρές αμφιβολίες ως προς τις φορολογικές απαλλαγές και τις ευκολίες πληρωμής που χορηγήθηκαν στην RTP, δεδομένου ότι, μετά από δύομισι έτη έρευνας της υποθέσεως και αφού έλαβε απαντήσεις από τις πορτογαλικές αρχές, εξακολούθουσε να θεωρεί, σε ένα έγγραφο της 31ης Ιανουαρίου 1996 που απηύθυνε στις αρχές αυτές, ότι τα εν λόγω μέτρα «προφανώς αποτελ[ούσαν] κρατικές ενισχύσεις» και τους ζήτησε, κατά συνέπεια, να δικαιολογήσουν πώς τα μέτρα αυτά συμβιβάζονταν με την κοινή αγορά δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης.

Δεύτερον, όσον αφορά τις καταγγελοθείσες αντισταθμιστικές αποζημιώσεις, η Επιτροπή όφειλε κατά μείζονα λόγο να έχει αμφιβολίες ως προς τον χαρακτηρισμό τους από πλευράς του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεδομένου ότι, σε

απόφαση του 1994, είχε θεωρήσει ότι παρεμφερείς αποζημιώσεις χορηγηθείσες από την Πορτογαλική Κυβέρνηση στον εθνικό αερομεταφορέα συνιστούσαν κρατικές ενισχύσεις [απόφαση 94/666/ΕΚ της Επιτροπής, της 6ης Ιουλίου 1994, σχετικά με την αποζημίωση του ελλείμματος της TAP στα δρομολόγια προς τις αυτόνομες περιοχές των Αζορών και της Μαδέρας (ΕΕ L 260, σ. 27)]. Εξάλλου, από την απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Φεβρουαρίου 1997, T-106/95, FFSA κ.λπ. κατά Επιτροπής, (Συλλογή 1997, σ. II-229), προκύπτει ότι, ακόμη και οσάκις η χορήγηση ενός πλεονεκτήματος σκοπεύει στην αντιστάθμιση των επιβαρύνσεων που απορρέουν από την εκπλήρωση αποστολών γενικού συμφέροντος, τούτο δεν μεταβάλλει τον χαρακτηρισμό του επιμάχου μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, του οποίου την εφαρμογή ωστόσο δεν εξέτασε η Επιτροπή στην Απόφασή της.

57 Τρίτον, όσον αφορά την καταβολή σέ δόσεις του χρέους της RTP προς τη Seguranca social και τη μη είσπραξη των γεγεννημένων τόκων υπερημερίας, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, αν η Επιτροπή της είχε παράσχει τη δυνατότητα να σχολιάσει τις εξηγήσεις που προέβαλε η Πορτογαλική Κυβέρνηση, θα μπορούσε να διαπιστώσει ότι επρόκειτο, στην πραγματικότητα, περί κατ' εξαίρεση διαγραφής χρέους, χορηγηθείσας με υπουργική απόφαση, της οποίας έτυχε μόνον η RTP. Το επιχείρημα ότι αυτή η διαγραφή χρέους οφειλόταν στις σχέσεις μεταξύ δύο επιχειρήσεων είναι εσφαλμένο, δεδομένου ότι το πρόβλημα που προκάλεσε τη διαφορά αφορούσε την ερμηνεία της πορτογαλικής νομοθεσίας στον τομέα της βάσεως επιβολής των εισφορών και αφορούσε όλους τους οφειλέτες εισφορών.

58 Τέλος, το γεγονός ότι παρήλθαν περισσότερα από τρία έτη πριν η Επιτροπή κατορθώσει να σχηματίσει μια πρώτη γνώμη εμφανίζει, εν πάση περιπτώσει, την ανάγκη κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Πράγματι, η αδυναμία της Επιτροπής να σχηματίσει πεποίθηση βάσει μιας απλής προκαταρκτικής εξετάσεως έπρεπε να την ωθήσει να προβεί σε εμπειριστατωμένη εξέταση κινώντας τη διαδικασία, όπως επιτάσσει η νομολογία (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Μαρτίου 1984, 84/82, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 1451, σκέψη 13). Συναφώς, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, μολονότι μπορεί βεβαίως να γίνει δεκτό ότι η δίμηνη προθεσμία την οποία απαιτεί η νομολογία για την προκαταρκτική εξέταση προσηκόντως κοινοποιηθεισών ενισχύσεων (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Δεκεμβρίου 1973, 120/73, Lorenz, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 815) δεν έχει κατ' ανάγκη εφαρμογή σε μη κοινοποιηθέντα ήδη εφαρμοζόμενα μέτρα, γεγονός παραμένει ότι, στην περίπτωση αυτή, και πάλι η Επιτροπή υποχρεούται να κινήσει τη διαδικασία «χωρίς

αδικοιολόγητη καθυστέρηση» (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Sir Gordon Slynn, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Νοεμβρίου 1987, 223/85, RSV κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4617, 4646). Η μη κοινοποίηση των μέτρων αυτών συνεπάγεται επίσης ότι η Επιτροπή ενεργεί ταχέως για να μην ευνοήσει τα κράτη που υπέπεσαν σε παραλείψη.

59 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι η κίνηση της διαδικασίας θα είχε σημαντικές συνέπειες εν προκειμένω. Αφενός, θα παρείχε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει όλα τα αναγκαία στοιχεία έρευνας, προκειμένου να αποφανθεί έχοντας πλήρη επίγνωση της κατάστασης. Αφετέρου, θα παρεχόταν στην προσφεύγουσα, ως καταγγέλουσα, η δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της ώστε να διαθέτει εγγύηση περί του ότι λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντά της. Τέλος, κατά το μέτρο που η Επιτροπή έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να αποφαινεται επί του αν οι ενισχύσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, θα είχε την υποχρέωση να λάβει θέση επί όλων των περιεχομένων στην καταγγελία στοιχείων.

60 Στο επιχείρημα της Επιτροπής, κατά το οποίο η προσφεύγουσα μπορούσε να προσφύγει στα εθνικά δικαστήρια, η προσφεύγουσα αντιτείνει ότι η κίνηση των διαδικασιών αυτών είναι άσχετη προς την αναγκαία τήρηση εκ μέρους της Επιτροπής των διαδικαστικών κανόνων που προβλέπει το άρθρο 93 της Συνθήκης. Ωστόσο, υπογραμμίζει ότι προσέφυγε επανειλημμένως στο Supremo Tribunal Administrativo. Μολονότι, κατ' αρχήν, το δικαστήριο αυτό ακύρωσε την υπουργική απόφαση περί καθορισμού της αντισταθμιστικής αποζημίωσης που χορηγήθηκε στην RTP το 1993, λόγω ελλείψεως αιτιολογίας ως προς τα στοιχεία υπολογισμού που έλαβε υπόψη του το Δημόσιο (απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1996), η ολομέλεια του δικαστηρίου αυτού έκρινε στη συνέχεια, με απόφαση της 23ης Ιουνίου 1998, ότι η πράξη αυτή δεν ήταν δεκτική προσφυγής. Συνεπώς, το Supremo Tribunal Administrativo δεν μπόρεσε να αποφανθεί επί του νομικού χαρακτηρισμού των μέτρων που καταγγέλθηκαν από πλευράς των άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης. Άλλες υποθέσεις, αφορώσες τις μεταγενέστερες αντισταθμιστικές αποζημιώσεις και την παραίτηση από απαιτήσεις της Seguranca social, εκκρεμούν επίσης ενώπιον των πορτογαλικών δικαστηρίων.

61 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι δεν υποχρεούται να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης οσάκις αντιμετωπίζει δυσχέρειες ως προς τον

καθορισμό της νομικής φύσεως των επιμάχων μέτρων. Δυνάμει του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, η κίνηση της διαδικασίας θα υποχρέωνε σε μια τέτοια περίπτωση το κράτος μέλος να αναστείλει τη χορήγηση της ενισχύσεως, υποχρέωση η οποία έχει, εξάλλου, άμεσο αποτέλεσμα τόσο για τις κοινοποιηθείσες όσο και για τις μη κοινοποιηθείσες ενισχύσεις (απόφαση Lorenz, προπαρατεθείσα). Η αναστολή των προβαλλομένων μέτρων ενισχύσεως θα μπορούσε να έχει σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις αν στη συνέχεια η Επιτροπή κατέλιγε ότι τα μέτρα αυτά συμβιβάζονται με την κοινή αγορά και μάλιστα ότι δεν υφίστανται κρατικές ενισχύσεις.

62 Κατά την Επιτροπή, αν η προσφεύγουσα επιθυμούσε να παύσουν οι πορτογαλικές αρχές να χορηγούν τις καταγγελλόμενες ενισχύσεις, όφειλε να προσφύγει στα πορτογαλικά δικαστήρια εν αναμονή της περατώσεως των διαδικασιών εξετάσεως. Συναφώς, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι τα εθνικά δικαστήρια είναι αρμόδια, ενώ η ίδια επιλαμβάνεται εκ του παραλλήλου, για να εξετάζουν το κύρος των πράξεων των κρατών μελών οι οποίες συνεπάγονται την εφαρμογή ενισχύσεων των οποίων η νομιμότητα αμφισβητείται, προκειμένου να διασφαλίζουν τα δικαιώματα των δικαιουμένων (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 21ης Νοεμβρίου 1991, C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires και Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, Συλλογή 1991, σ. I-5505, και της 11ης Ιουλίου 1996, C-39/94, SFEI κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-3547). Εξάλλου, εν προκειμένω, η προσφεύγουσα ανέφερε στην καταγγελία της ότι προσέφυγε στα εθνικά δικαστήρια βάλλοντας κατά των ενισχύσεων που κατ' αυτήν χορηγήθηκαν στην RTP και ότι απευθύνθηκε στις δημόσιες αρχές καθώς και στο συμβούλιο ανταγωνισμού.

63 Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή φρονεί ότι δεν όφειλε να κινήσει τη διαδικασία εν προκειμένω.

64 Κατ' αρχάς, το έγγραφο που απηύθυνε η Επιτροπή στις πορτογαλικές αρχές στις 31 Ιανουαρίου 1996 είχε ως συνέπεια να αποκλεισθεί η ύπαρξη αμφιβολίας ως προς το ότι αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις οι φορολογικές απαλλαγές και οι προθεσμίες για την καταβολή της επιβαρύνσεως για τη χρήση του δικτύου TDP. Συμπληρωματικές διευκρινίσεις ζητήθηκαν μόνον προκειμένου να είναι η Επιτροπή σε θέση να εκφέρει γνώμη ως προς το αν υφίσταται κρατική ενίσχυση. Ελλείψει όλων των αναγκαίων στοιχείων για την ορθή εκτίμηση της καταστάσεως προκειμένου να αποφανθεί, η Επιτροπή φρονεί ότι δεν μπορούσε να κινήσει απερισκεπτα τη διαδικασία.

65 Όσον αφορά τον χαρακτηρισμό της καταβολής του χρέους σε δόσεις την οποία επέτρεψε η Segurança social, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι ένας φιλικός διακανονισμός, επιβεβαιωθείς στη συνέχεια με υπουργική απόφαση, συνήφθη με την RTP προκειμένου να αποφευχθεί μια ένδικη διαδικασία επί της ερμηνείας εθνικών κανόνων σχετικών με την επιβολή εισφορών επί ορισμένων συμπληρωματικών αποδοχών, η συνταγματικότητα της οποίας ήταν αμφισβητήσιμη.

66 Περαιτέρω, η επιχειρηματολογία κατά την οποία η κίνηση της διαδικασίας θα παρείχε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να προσδιορίσει τη θέση της χωρίς βιασύνη και να λάβει καλύτερα υπόψη της τα συμφέροντα της καταγγέλλουσας είναι εσφαλμένη. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι δεν έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να εκτιμά την ύπαρξη ενισχύσεων και, επομένως, η προσφεύγουσα δεν στερήθηκε την ένδικη προστασία απλώς και μόνο διότι δεν κινήθηκε η διαδικασία, δεδομένου ότι μπορούσε να προσφύγει στα εθνικά δικαστήρια. Εξάλλου, η Απόφαση είναι δεκτική προσφυγής.

57 Τέλος, το γεγονός ότι η προκαταρκτική εξέταση διαρκεί πολύ καιρό δεν συνεπάγεται, από μόνο του, ότι πρέπει να κινήσει η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν παρέμεινε αδρανής και θα ήταν απερίσκεπτο να κινήσει τη διαδικασία χωρίς να διαθέτει όλα τα στοιχεία που αφορούν τα γενικά προβλήματα του τομέα των οπτικοακουστικών μέσων στην Ευρώπη και τις διευκρινίσεις που παρέσχαν οι εθνικές αρχές.

68 Η Πορτογαλική Δημοκρατία φρονεί ότι η Επιτροπή υποχρεούται να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης μόνον οσάκις αμφιβάλλει ως προς το συμβιβαστό μιας ενισχύσεως, αλλά όχι οσάκις πρόκειται μόνον περί του χαρακτηρισμού των μέτρων από πλευράς του άρθρου 92 της Συνθήκης. Το γεγονός ότι αυτή η διαδικασία του χαρακτηρισμού μπορεί να απαιτεί, όπως εν προκειμένω, πολύπλοκη, διαρκή και μακροχρόνια εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών εκ μέρους της Επιτροπής δεν σημαίνει ωστόσο ότι η εν λόγω διαδικασία καταλήγει κατ' ανάγκη στο συμπέρασμα ότι πρόκειται περί κρατικών ενισχύσεων. Συναφώς, στην Επιτροπή απόκειται να αποφασίζει αν διαθέτει επαρκή στοιχεία για να αρνηθεί να χαρακτηρίσει ένα μέτρο ως κρατική ενίσχυση και να χρησιμοποιεί, προς τούτο, τον χρόνο και τα μέσα που θεωρεί αναγκαία.

- 69 Η RTP συντάσσεται προς την επιχειρηματολογία της Επιτροπής και ισχυρίζεται, ειδικότερα, ότι ο τομέας της τηλεψίας εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού και, επομένως, οι επίδικες αποζημιώσεις εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 92 της Συνθήκης και του ελέγχου της Επιτροπής.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 70 Στο πλαίσιο του άρθρου 93 της Συνθήκης, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, της θεσιζομένης από την παράγραφο 3 προκαταρκτικής φάσεως εξετάσεως των ενισχύσεων, η οποία μοναδικό σκοπό έχει να επιτρέψει στην Επιτροπή να μορφώσει μια πρώτη γνώμη τόσο ως προς το αν το υπό εξέταση μέτρο αποτελεί κρατική ενίσχυση, όσο και ως προς το συμβιβαστό, εν όλω ή εν μέρει, της επίμαχης ενισχύσεως με την κοινή αγορά, και, αφετέρου, της επίσημης φάσεως εξετάσεως της παραγράφου 2. Μόνο στο πλαίσιο αυτής της φάσεως εξετάσεως, που σκοπό έχει να επιτρέψει στην Επιτροπή να έχει πλήρη πληροφόρηση επί του συνόλου των δεδομένων της υποθέσεως, προβλέπει η Συνθήκη την υποχρέωση της Επιτροπής να τάσσει προθεσμία στους ενδιαφερομένους για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους (βλ., μεταξύ άλλων αποφάσεις του Δικαστηρίου της 19ης Μαΐου 1993, C-198/91, Cook κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-2487, σκέψη 22, και της 15ης Ιουνίου 1993, C-225/91, Matra κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-3203, σκέψη 16).
- 71 Κατά παγία νομολογία, η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, καθίσταται απαραίτητη από τη στιγμή κατά την οποία η Επιτροπή αντιμετωπίζει σοβαρές δυσχέρειες προκειμένου να κρίνει αν μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορεί να αρκεστεί στην προκαταρκτική φάση του άρθρου 93, παράγραφος 3, προκειμένου να λάβει ευνοϊκή απόφαση για κάποια ενίσχυση, παρά μόνον αν είναι σε θέση να σχηματίσει την πεποίθηση, μετά από μια πρώτη εξέταση, ότι η εν λόγω ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Αντιθέτως, αν, από την πρώτη αυτή εξέταση, η Επιτροπή σχηματίσει αντίθετη γνώμη ή δεν μπορέσει να υπερβεί όλες τις δυσχέρειες που ανέκυψαν κατά την κρίση του συμβιβαστού της εν λόγω ενισχύσεως με την κοινή αγορά, τότε οφείλει να συγκεντρώσει όλες τις αναγκαίες γνώμες και να κινήσει προς τον σκοπό αυτό τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης (προσπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, σκέψη 39, και παρατιθέμενη νομολογία).

2 Από τη νομολογία αυτή προκύπτει επίσης ότι η Επιτροπή υποχρεούται να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης αν μια πρώτη εξέταση δεν της επέτρεψε να υπερβεί όλες τις δυσχέρειες που ανέκλυψαν από την εξέταση του ζητήματος αν το κρατικό μέτρο που υποβλήθηκε στον έλεγχο της αποτελεί ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, τουλάχιστον όταν δεν ήταν σε θέση να σχηματίσει την πεποίθηση ότι το μέτρο αυτό, ακόμη και αν χαρακτηριστεί ως ενίσχυση, συμβιβάζεται εν πάση περιπτώσει με την κοινή αγορά (απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-11/95, BP Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3235, σκέψη 166).

3 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η Επιτροπή εξέδωσε την Απόφαση χωρίς να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης και θεώρησε ότι οι έξι κατηγορίες μέτρων που υποβλήθηκαν στην εκτίμησή της δεν αποτελούσαν ενισχύσεις υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Πρέπει επίσης να διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή δεν εξέτασε αν τα εν λόγω μέτρα, ακόμη και αν υποθεθεί ότι χαρακτηρίζονται ως ενισχύσεις, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά είτε δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφοι 2 ή 3, της Συνθήκης είτε δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

4 Κατά συνέπεια, πρέπει να διερευνηθεί αν, καθόσον αφορούν τις τέσσερις κατηγορίες μέτρων κατά των οποίων βάλλει η υπό κρίση προσφυγή, οι εκτιμήσεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή για να εκδώσει ευνοϊκή απόφαση ως προς τα μέτρα αυτά, κατά το πέρας της προκαταρκτικής φάσεως εξετάσεως, παρουσίαζαν δυσχέρειες ικανές να δικαιολογήσουν την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

5 Όσον αφορά, πρώτον, τις χρηματοοικονομικές επιχορηγήσεις που κατέβαλε το Πορτογαλικό Δημόσιο στην RTP ως αντισταθμιστικές αποζημιώσεις, η Επιτροπή έκρινε με την Απόφασή της ότι δεν αποτελούσαν ενισχύσεις υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, με την αιτιολογία ότι σκοπούσαν στην αντιστάθμιση του πραγματικού κόστους εκτελέσεως των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας τις οποίες έχει αναλάβει η επιχείρηση αυτή. Ειδικότερα, υπενθυμίζεται ότι, όσον αφορά τις καταβληθείσες από το 1993 έως το 1995 απο-

ζημιώσεις, η Επιτροπή έκρινε ότι «το χρηματοοικονομικό πλεονέκτημα που απορρέει [από αυτές] τις καταβολές δεν υπερβητά όρια του αυστηρώς αναγκαίου για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας που επιβάλλει η συγγράφη υποχρεώσεων» (βλ., ανωτέρω, σκέψη 22). Για το 1992, η Επιτροπή στηρίχτηκε επίσης στην έλλειψη ενός «υπερβάλλοντος ποσού αποζημιώσεως», συναγόμενη από το ότι το ποσό της καταβληθείσας στην RTP κατά το έτος εκείνο αποζημιώσεως ήταν χαμηλό, και κατέληξε ότι η αποζημίωση αυτή δεν αποτελούσε ενίσχυση (βλ., ανωτέρω, σκέψη 23).

76 Κατά το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν η παρούσα Συνθήκη ορίζει άλλως».

77 Κατά παγία νομολογία, σκοπός της διατάξεως αυτής είναι η αποτροπή του επηρεασμού του μεταξύ κρατών μελών εμπορίου από πλεονεκτήματα παρεχόμενα από τις δημόσιες αρχές τα οποία, υπό διάφορες μορφές, νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό ενισχύοντας ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους παραγωγικούς κλάδους (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 1994, C-387/92, Banco Exterior de España, Συλλογή 1994, σ. I-877, σκέψη 12, και SFEI κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψη 58).

78 Για την εκτίμηση του αν ορισμένο κρατικό μέτρο συνιστά ενίσχυση, πρέπει να προσδιορισθεί αν η ωφελούμενη επιχείρηση αντλεί οικονομικό όφελος το οποίο δεν θα είχε αποκομίσει υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς (αποφάσεις του Δικαστηρίου SFEI κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψη 60, της 29ης Απριλίου 1999, C-342/96, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-2459, σκέψη 41, και της 29ης Ιουνίου 1999, C-256/97, DM Transport, Συλλογή 1999 σ. I-3913, σκέψη 22).

79 Εν προκειμένω, όπως διαπίστωσε η Επιτροπή με την Απόφασή της, οι χρηματοοικονομικές επιχορηγήσεις που καταβάλλονται ετησίως στην RTP ως αντισταθμιστικές αποζημιώσεις έχουν ως αποτέλεσμα την παροχή στην επιχείρηση αυτή ενός «χρηματοοικονομικού πλεονεκτήματος».

80 Εξάλλου, από την Απόφαση προκύπτει ότι το ποσό των επιχορηγήσεων που καταβλήθηκαν στην RTP μεταξύ 1992 και 1995 αντιπροσώπευε από 15 έως 18 % των ετησίων εσόδων της (βλ., ανωτέρω, σκέψη 20), ενώ η RTP είχε και έσοδα από διαφημίσεις όπως τα λοιπά τηλεοπτικά κανάλια τα οποία ανταγωνίζεται άμεσα στην αγορά της διαφήμισης.

81 Επομένως, καθόσον η Επιτροπή διαπίστωσε, με την Απόφασή της, ότι η RTP απολαύει «χρηματοοικονομικού πλεονεκτήματος» που απορρέει από την καταβολή των επιμέσων χρηματοοικονομικών επιχορηγήσεων, οι οποίες είναι προφανώς ικανές να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό που υφίσταται με τους άλλους επιχειρηματίες του τομέα της τηλεοράσεως, το βάσιμο της εκτιμήσεώς της ότι τα μέτρα αυτά δεν αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις μπορούσε, τουλάχιστον, να παρουσιάζει σοβαρές δυσχέρειες.

82 Το γεγονός ότι, κατά την Απόφαση, η χορήγηση των εν λόγω επιχορηγήσεων σκοπεύει μόνο στην αντιστάθμιση των επιπλέον δαπανών που οφείλονται στην αποστολή παροχής δημόσιας υπηρεσίας την οποία ανέλαβε η RTP δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια ότι οι επιχορηγήσεις αυτές εκφεύγουν του χαρακτηρισμού τους ως ενισχύσεων υπό την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης.

83 Πράγματι, το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν προβαίνει σε διάκριση των κρατικών παρεμβάσεων ανάλογα με τις αιτίες ή τους σκοπούς τους, αλλά τις ορίζει σε συνάρτηση με τα αποτελέσματά τους (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-56/93, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-723, σκέψη 79, και της 26ης Σεπτεμβρίου 1996, C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-4551, σκέψη 20). Συνεπώς, η έννοια της ενισχύσεως είναι αντικειμενική και εξαρτάται μόνον από το ζήτημα αν ένα κρατικό μέτρο απονέμει πλεονέκτημα σε μια επιχείρηση ή σε ορισμένες επιχειρήσεις (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Ιανουαρίου 1998, T-67/94, Ladbroke Racing κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1, σκέψη 52).

84 Όπως προκύπτει από τη νομολογία, συνάγεται, ειδικότερα, ότι το γεγονός ότι οι δημόσιες αρχές χορηγούν χρηματοοικονομικό πλεονέκτημα σε μια επιχείρηση για να αντισταθμίσουν το κόστος των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας τις οποίες φέρεται ότι έχει αναλάβει η εν λόγω επιχείρηση δεν ασκεί επιρροή στον χαρακτηρισμό του μέτρου αυτού ως ενισχύσεως υπό την έννοια του άρθρου 92,

παράγραφος 1, της Συνθήκης, υπό την επιφύλαξη της συνεκτιμήσεως του στοιχείου αυτού στο πλαίσιο της εξετάσεως του αν η επίμαχη ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, υπό την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης (βλ. απόφαση FFSA κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψεις 178 και 179, επιβεβαιωθείσα με τη διάταξη του Δικαστηρίου της 25ης Μαρτίου 1998, C-174/97 P, Συλλογή 1998, σ. I-1303, σκέψη 33). Συναφώς, διαπιστώνεται ότι, εν προκειμένω, αντιθέτως προς την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση FFSA κ.λπ. κατά Επιτροπής, η Επιτροπή δεν εφάρμοσε, με την Απόφασή της, την παρέκκλιση που θεσπίζει το άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης ούτε, κατά μείζονα λόγο, τις ειδικές προϋποθέσεις που προβλέπει η διάταξη αυτή, πράγμα το οποίο άλλωστε δεν ισχυρίζεται.

85 Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι η εκτίμηση στην οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή για να θεωρήσει ότι οι χρηματοοικονομικές επιχορηγήσεις που καταβλήθηκαν στην RTP ως αντισταθμιστικές αποζημιώσεις δεν αποτελούν ενισχύσεις παρουσίαζε σοβαρές δυσχέρειες οι οποίες, κατά το μέτρο που το συμβιβαστό των επιχορηγήσεων αυτών με την κοινή αγορά δεν είχε αποδειχθεί, επέβαλλε την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

86 Όσον αφορά, δεύτερον, τις φορολογικές απαλλαγές και τις ευκολίες πληρωμής που παρασχέθηκαν στην RTP, η Επιτροπή έκρινε, με την Απόφαση, ότι ούτε οι δύο αυτές κατηγορίες μέτρων αποτελούσαν ενισχύσεις υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 25 και 28).

87 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, με έγγραφο που απηύθυνε στις πορτογαλικές αρχές στις 31 Ιανουαρίου 1996, η Επιτροπή τις πληροφόρησε ότι, «κατόπιν μιας αρχικής εξέτασεως, [τα μέτρα αυτά] αποτελ[ούσαν] προφανώς κρατικές ενισχύσεις, υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης» και τις ρώτησε, ως εκ τούτου, αν θεωρούσαν ότι αυτά συμβιβάζονταν με την κοινή αγορά (βλ., ανωτέρω, σκέψη 13).

88 Επομένως, πρέπει να διερευνηθεί αν, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, οι εκτιμήσεις στις οποίες προέβη κατά τον ως άνω τρόπο η Επιτροπή ως προς τα επίμαχα μέτρα και οι πληροφορίες τις οποίες ζήτησε από τις πορτογαλικές αρχές, κατά την προκαταρκτική φάση εξέτασεως εμφανίζουν την ύπαρξη σοβαρών δυσχερειών που επιβάλλουν να κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

Από τη νομολογία προκύπτει ότι το γεγονός και μόνον ότι διεξήχθησαν συζητήσεις μεταξύ της Επιτροπής και του ενδιαφερομένου κράτους μέλους κατά την προκαταρκτική φάση εξέτασης και ότι, στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή ζήτησε ίσως συμπληρωματικές πληροφορίες ως προς τα υποβληθέντα στον έλεγχο της μέτρα δεν μπορεί, από μόνο του, να θεωρηθεί απόδειξη του ότι αυτό το κοινοτικό όργανο αντιμετώπιζε σοβαρές δυσχέρειες εκτιμήσεως (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 38). Εντούτοις, δεν μπορεί, παρά ταύτα να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο από τις συζητήσεις που διεξάγονται μεταξύ της Επιτροπής και του ενδιαφερομένου κράτους μέλους κατά τη φάση αυτή της διαδικασίας να προκύπτει, υπό ορισμένες περιστάσεις, η ύπαρξη τέτοιων δυσχερειών (βλ. απόφαση Γερμανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 14).

Εν προκειμένω, επιβάλλεται, κατ' αρχάς, η διαπίστωση ότι το έγγραφο της Επιτροπής της 31ης Ιανουαρίου 1996 αποτέλεσε ήδη τη συνέχεια μιας πρώτης αιτήσεως παροχής πληροφοριών σχετικά με τα επίμαχα μέτρα, στην οποία οι πορτογαλικές αρχές απάντησαν με έγγραφο της 14ης Δεκεμβρίου 1995. Επίσης δεν αμφισβητείται ότι η νέα αυτή αίτηση παροχής πληροφοριών απεστάλη 30 μήνες και περισσότερο αργότερα η προσφεύγουσα κατήγγειλε, με την καταγγελία που κατέθεσε στις 30 Ιουλίου 1993, την ύπαρξη φορολογικών απαλλαγών υπέρ της RTP και σχεδόν 24 μήνες αργότερα η Επιτροπή πληροφορήθηκε τις ευκολίες πληρωμής που χορήγησε στην RTP ο επιφορτισμένος με τη διαχείριση του δικτύου τηλεοπτικής μεταδόσεως δημόσιος οργανισμός. Εξάλλου, όπως υπογράμμισε η Επιτροπή στο από 31 Δεκεμβρίου 1996 έγγραφό της, αυτή η νέα αίτηση παροχής πληροφοριών υποβλήθηκε «κατόπιν μιας αρχικής εξέτασης» των μέτρων αυτών. Συνεπώς, υπό το φως των στοιχείων αυτών, πρέπει να θεωρηθεί ότι, κατά την ημερομηνία κατά την οποία το προαναφερθέν έγγραφο απεστάλη στις πορτογαλικές αρχές, η Επιτροπή είχε ήδη προβεί σε μια «πρώτη εξέταση» των καταγγελλομένων μέτρων, υπό την έννοια της νομολογίας.

Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή μπορεί να αρκестεί στην προκαταρκτική φάση του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης και να λάβει ευνοϊκή απόφαση για μη ανακοινωθέν κρατικό μέτρο μόνον αν είναι σε θέση να έχει την πεποίθηση, μετά από μια πρώτη εξέταση, ότι το μέτρο αυτό δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ή ότι το εν λόγω μέτρο, μολονότι αποτελεί ενίσχυση, συμβιβάζεται με την κοινή αγορά (απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-95/96, Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3407, σκέψη 52, και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 92 Από το έγγραφο που η Επιτροπή απήλυθη στις πορτογαλικές αρχές στις 31 Ιανουαρίου 1996 προκύπτει ότι, κατά το πέρας της πρώτης εξετάσεως στην οποία προέβη, φρονούσε ότι οι φορολογικές απαλλαγές και οι ευκολίες πληρωμής που παρασχεθήσαν στην RTP αποτελούσαν ενισχύσεις, υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, και ότι όχι μόνο δεν ήταν σε θέση να περατώσει τη διαδικασία με ευνοϊκή απόφαση ως προς τα μέτρα αυτά, αλλά διατηρούσε σοβαρές αμφιβολίες ως προς τα αν αυτά συμβιβάζονταν με την κοινή αγορά.
- 93 Εξάλλου, η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται από μεταγενέστερο έγγραφο, της 16ης Απριλίου 1996, το οποίο προσκόμισε η Επιτροπή κατόπιν γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου και το οποίο είχε απευθύνει στις πορτογαλικές αρχές αφού έλαβε την απάντησή τους στην αίτησή της.
- 94 Όσον αφορά, αφενός τις φορολογικές απαλλαγές, η Επιτροπή υπογράμμισε και πάλι τα εξής: «[Το μέτρο αυτό] αποτέλεσε κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης και (...) κατά συνέπεια πρέπει οι πορτογαλικές αρχές να επισημάνουν αν θεωρούν ότι η ενίσχυση αυτή μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει των εξαιρέσεων του άρθρου 92.»
- 95 Όσον αφορά, αφετέρου, τις παρασχεθείσες στην RTP ευκολίες πληρωμής για τη χρήση του δικτύου τηλεοπτικής διανομής, η Επιτροπή ζήτησε να της υποδειχθούν οι λόγοι για τους οποίους οι εφαρμοσθείσες ως προς την RTP τιμολογήσεις ήσαν διαφορετικές από αυτές που επιβλήθηκαν στη SIC, καθώς και το ποσό των τόκων υπερημερίας που όφειλε η RTP, επισημαίνοντας συγχρόνως ότι «το δίκτυο TDP αποτελεί ιδιοκτησία του Δημοσίου και ότι κάθε ευνοϊκή μεταχείριση την οποία επικυλάσσει και η οποία δεν θα εφαρμοζόταν από ιδιωτική επιχείρηση ενεργούσα σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς μπορεί να αποτελεί κρατική ενίσχυση». Πράγματι, πρέπει να υπογραμμισθεί συναφώς ότι, κατά τη νομολογία, οι τόκοι υπερημερίας και οι πρόσυξήσεις που μια επιχείρηση μπορεί να υποχρεωθεί να καταβάλει σε δημόσιο οργανισμό έναντι μεγάλων ευκολιών πληρωμής δεν μπορούν να εξαφανίσουν εντελώς το πλεονέκτημα του οποίου τυγχάνει η εν λόγω επιχείρηση. Αυτές οι ευκολίες πληρωμής, που παρέχονται κατά διακριτική ευχέρεια προς την επιχείρηση, συνιστούν κρατικές ενισχύσεις σε περίπτωση που, λαμβάνοντας υπόψη τη σπουδαιότητα του οικονομικού πλεονεκτήματος που χορηγείται με τον τρόπο

αυτό, η επιχείρηση προδήλως δεν θα ετύγγανε παρομοίων ευκολιών από ιδιώτη δανειστή ευρισκόμενο στην ίδια κατάσταση με τον εν λόγω δανειστή δημόσιο οργανισμό (απόφαση DM Transport, προπαρατεθείσα, σκέψεις 21 και 30).

- 96 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι, κατά το πέρας της πρώτης εξετάσεως στην οποία προέβη, η Επιτροπή πράγματι αντιμετώπισε σοβαρές δυσχέρειες εκτιμήσεως όχι μόνο για να χαρακτηρίσει τα επίμαχα μέτρα από πλευράς της έννοιας της ενισχύσεως, αλλά και για να διαπιστώσει ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, και, επομένως, ήταν υποχρεωμένη να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.
- 97 Τρίτον, από την Απόφαση προκύπτει ότι το 1993, αφενός, επιτράπη στην RTP η εξόφληση σε δόσεις ενός χρέους προς τη Segurança social, το οποίο προήλθε από την παράλειψη πληρωμής των οφειλομένων εισφορών επί των συμπληρωματικών αποδοχών για το διάστημα 1983-1989 και το οποίο ανερχόταν σε 2 189 εκατομμύρια ΡΤΕ, και, αφετέρου, η RTP έτυχε απαλλαγής των αντιστοίχων τόκων και προσαυξήσεων λόγω της καθυστερημένης καταβολής. Η Επιτροπή κατέληξε ότι δεν επρόκειτο περί ενισχύσεως με την αιτιολογία ότι το καταγγελλόμενο μέτρο οφειλόταν σε συμφωνία μεταξύ της RTP και της Segurança social, προκειμένου να αποφευχθεί η προσφυγή στη δικαιοσύνη σχετικά με τη νομιμότητα των επίμαχων εισφορών. Κατά την Επιτροπή, η Segurança social συμπεριφέρθηκε κατά τρόπο παρόμοιο με έναν ιδιώτη επιχειρηματία υπό ανάλογες συνθήκες.
- 98 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η συμπεριφορά δημοσίου οργανισμού αρμοδίου για την είσπραξη των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως, ο οποίος ανέχεται να καταβάλλονται οι εισφορές αυτές με καθυστέρηση, παρέχει στην επιχείρηση που ευεργετείται από το γεγονός αυτό αξιόλογο εμπορικό πλεονέκτημα, ελαφρύνοντας την επιβάρυνσή της από την κανονική εφαρμογή του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως (απόφαση DM Transport, προπαρατεθείσα, σκέψη 19). Οι συνήθως επιβαλλόμενοι σ' αυτό το είδος οφειλών τόκοι είναι σκοπούντες στην ανόρθωση της ζημίας που υπέστη ο πιστωτής λόγω της καθυστέρησης εκτελέσεως εκ μέρους του οφειλέτη της υποχρεώσεώς του να ελευθερωθεί του χρέους του, δηλαδή οι τόκοι υπερημερίας (απόφαση Ισπανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 48).

- 99 Από την ίδια αυτή νομολογία προκύπτει βεβαίως ότι, οσάκις διακανονισμοί που συνεπάγονται την παροχή ευκολιών πληρωμής συνάπτονται μεταξύ μιας επιχειρήσεως και ενός οργανισμού επιφορτισμένου με την είσπραξη των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως, η συμπεριφορά του οργανισμού αυτού, ο οποίος υποτίθεται ότι πρέπει να ενεργεί ως ιδιώτης δανειστής, πρέπει να συγκριθεί με τη συμπεριφορά ενός υποθετικού ιδιώτη δανειστή ευρισκομένου στην ίδια κατάσταση έναντι του οφειλέτη και επιδιώκοντος να ανακτήσει τα οφειλόμενα σ' αυτόν ποσά (απόφαση DM Transport, προπαρατεθείσα, σκέψη 25, και απόφαση Ισπανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 46). Επομένως, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο μια συναλλαγή, πραγματοποιούμενη μεταξύ ενός οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως και του οφειλέτη του προκειμένου να αποφευχθεί κάθε αβεβαιότητα ως προς τη συνέχιση της διαφοράς ενώπιον δικαστηρίων, να αποτελεί συμπεριφορά αρμόζουσα σε ιδιώτη δανειστή επιδιώκοντα να ανακτήσει τα οφειλόμενα σ' αυτόν ποσά.
- 100 Εντούτοις, εν προκειμένω προκύπτει από την Απόφαση ότι, όπως προέβλεπε η προσφεύγουσα με την καταγγελία της χωρίς να την αντικρούσει η Επιτροπή, «μια κοινή απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών και του Υπουργείου Κοινωνικής Ασφαλίσεως επέτρεψε την εξόφληση του χρέους σε δόσεις και τη μη είσπραξη των αντιστοίχων προστίμων και τόκων» και όχι μια συμφωνία μεταξύ της Seguranga social και της RTP. Ομοίως δεν αμφισβητείται, όπως επίσης υπογραμμίζει η προσφεύγουσα στην καταγγελία της, ότι το καταγγελλόμενο κανονιστικό μέτρο, το οποίο παρεκκλίνει από τη νομοθεσία της κοινωνικής ασφαλίσεως, δεν κατέστη εφαρμόσιμο στις λοιπές ενδιαφερόμενες εταιρίες.
- 101 Εντεύθεν προκύπτει ότι, υπό συνθήκες όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, όπου η Επιτροπή σκόπευε να στηριχτεί αποκλειστικώς στη συμπεριφορά του πορτογαλικού οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως για να επιτρέψει τα χορηγηθέντα στην RTP πλεονεκτήματα, έπρεπε να διαθέτει πληρέστερα στοιχεία ως προς την αληθή φύση του καταγγελλομένου μέτρου προκειμένου να αντιμετωπίσει τις αντιρρήσεις που προέβλεπε η προσφεύγουσα με την καταγγελία της. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή όφειλε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, τούτο δε για να ελέγξει, αφού συγκεντρώσει όλες τις αναγκαίες γνώμες, το βάσιμο της εκτιμήσεώς της η οποία, ελλείψει συμπληρωματικών διευκρινίσεων, μπορούσε να εμφανίζει σοβαρές δυσχέρειες.

102 Τέλος, υπογραμμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, η παρόδος προθεσμίας υπερβαίνουσας σημαντικά την προθεσμία την οποία συνήθως απαιτεί μια πρώτη εξέταση στο πλαίσιο άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης μπορεί, σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία, να οδηγήσει στη διαπίστωση ότι η Επιτροπή αντιμετώπισε σοβαρές δυσχέρειες επιβάλλουσες την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης (προπαρατεθείσα απόφαση Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψεις 15 και 17).

103 Βεβαίως, σε περίπτωση που, όπως εν προκειμένω, το ενδιαφερόμενο κράτος δεν κοινοποίησε τα επίδικα κρατικά μέτρα, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να προβεί σε προκαταρκτική εξέταση των μέτρων αυτών εντός της δίμηνης προθεσμίας που προβλέπει η προπαρατεθείσα απόφαση Lorenz (προπαρατεθείσα απόφαση Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, σκέψη 79).

104 Η λύση αυτή στηρίζεται στην ανάγκη να λαμβάνεται υπόψη το έννομο συμφέρον του ενδιαφερομένου κράτους μέλους να καθοριστεί σύντομα αν είναι νόμιμα τα μέτρα που κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή. Το στοιχείο αυτό δεν συντρέχει όταν το οικείο κράτος μέλος έχει εφαρμόσει μέτρα χωρίς να τα έχει προηγουμένως κοινοποιήσει στην Επιτροπή. Αν το κράτος αυτό είχε αμφιβολίες ως προς το αν τα μέτρα που σχεδίαζε είχαν τον χαρακτήρα κρατικής ενισχύσεως, μπορούσε να διασφαλίσει τα συμφέροντά του κοινοποιώντας το σχέδιό του μέτρων στην Επιτροπή, πράγμα που θα την υποχρέωνε να λάβει θέση εντός προθεσμίας δύο μηνών (προπαρατεθείσες αποφάσεις SFEI κ.λπ., σκέψη 48, και Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, σκέψη 78).

105 Γεγονός παραμένει ότι, όταν τρίτοι ενδιαφερόμενοι έχουν υποβάλει στην Επιτροπή καταγγελίες σχετικές με κρατικά μέτρα που δεν κοινοποιήθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, το κοινοτικό αυτό όργανο οφείλει, στο πλαίσιο της προκαταρκτικής φάσεως που προβλέπει η διάταξη αυτή, να προβεί σε επιμελή και αμερόληπτη εξέταση των καταγγελιών αυτών, χάριν της ορθής εφαρμογής των θεμελιωδών κανόνων της Συνθήκης που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις (προπαρατεθείσες αποφάσεις Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, σκέψη 53, και

Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, σκέψη 62). Εξ αυτών συνάγεται ότι, η Επιτροπή, από τη στιγμή που προχώρησε στην προκαταρκτική εξέταση των κρατικών μέτρων που αποτέλεσαν το αντικείμενο καταγγελίας βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν μπορεί να παρατείνει επ' αόριστον την εξέταση αυτή (προπαρατεθείσα απόφαση Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, σκέψη 74).

- 106 Εν προκειμένω, παρατηρείται ότι η Απόφαση, που φέρει ημερομηνία 7 Νοεμβρίου 1996, εκδόθηκε κατά το πέρας μιας φάσεως προκαταρκτικής εξέτασεως που άρχισε στις 30 Ιουλίου 1993, ημερομηνία καταθέσεως της πρώτης καταγγελίας της προσφεύγουσας, δηλαδή 39 μήνες νωρίτερα, και, εν πάση περιπτώσει, σχεδόν 33 μήνες αφότου η προσφεύγουσα συμπλήρωσε την καταγγελία της, στις 12 Φεβρουαρίου 1994.
- 107 Κατά τη νομολογία, τέτοιες προθεσμίες υπερβαίνουν σημαντικά την προθεσμία που συνήθως απαιτεί μια πρώτη εξέταση (προπαρατεθείσες αποφάσεις Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 15, Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, σκέψεις 80 και 81, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα C. O. Lenz στην προπαρατεθείσα υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1723, σημείο 92), δεδομένου ότι αυτή έχει μόνον ως σκοπό να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να διαμορφώσει μια πρώτη γνώμη ως προς τον χαρακτηρισμό των υποβληθέντων στην κρίση της μέτρων και ως προς το αν αυτά συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.
- 108 Συνεπώς, υπό το πρίσμα όλων αυτών των στοιχείων, κρίνεται ότι η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση, κατά το πέρας μιας πρώτης εξέτασεως, να υπερβεί όλες τις δυσχέρειες που ανέκυψαν από την εξέταση του ζητήματος αν τα επίδικα κρατικά μέτρα που υποβλήθηκαν στην εκτίμησή της αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Δεδομένου ότι με την Απόφαση δεν αποδείχθηκε ότι τα μέτρα αυτά συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, η Επιτροπή όφειλε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, για να ελέγξει, αφού συγκεντρώσει όλες τις αναγκαίες γνώμες, το βάσιμο της εκτιμήσεώς της.

109 Αφού η Επιτροπή δεν ακολούθησε αυτή τη διαδικασία και χωρίς να χρειάζεται να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως και αιτημάτων της προσφεύγουσας, η Απόφαση πρέπει να ακυρωθεί καθόσον αφορά τα μέτρα που έλαβε το Πορτογαλικό Δημόσιο υπέρ της RTP, τα οποία συνίσταντο σε χρηματοοικονομικές επιχορηγήσεις καταβληθείσες ως αντισταθμιστικές αποζημιώσεις, σε φορολογικές απαλλαγές, σε ευκολίες πληρωμής για τη χρήση του δικτύου τηλεοπτικής διανομής και στην καταβολή σε δόσεις ενός χρέους οφειλομένου στην παράλειψη καταβολής εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως, σε συνδυασμό με τη μη είσπραξη τόκων υπερημερίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

110 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων.

111 Εν προκειμένω, η Επιτροπή ηττήθηκε ως προς το αίτημά της να απορριφθεί η στρεφόμενη κατά της Αποφάσεως προσφυγή ακυρώσεως, ενώ η προσφεύγουσα ηττήθηκε ως προς το αίτημά της περί ακυρώσεως της αποφάσεως την οποία ισχυρίστηκε ότι περιείχε το έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 1996. Ωστόσο, κατά το μέτρο που το ουσιώδες μέρος της επιχειρηματολογίας των διαδίκων αφορούσε τη νομιμότητα της Αποφάσεως, βάσει ορθής εκτιμήσεως των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως το Πρωτοδικείο αποφασίζει ότι η Επιτροπή θα φέρει, πλέον των δικαστικών της εξόδων, τα δύο τρίτα των δικαστικών εξόδων της προσφεύγουσας, εξαιρουμένων αυτών στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα λόγω της παρεμβάσεως της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και της RTP.

112 Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, τα κράτη μέλη και τα κοινοτικά όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα. Δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 4, τρίτο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού, το Πρωτοδικείο μπορεί να

αποφασίζει ότι ο παρεμβαίνων, ακόμη και όταν δεν είναι κράτος μέλος, κράτος συμβαλλόμενο στη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, κοινοτικό όργανο ή η Εποπτεύουσα Αρχή της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών, φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

- 113 Η Πορτογαλική Δημοκρατία και η RTP, παρεμβαίνουσες υπέρ της Επιτροπής, φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα και, εις ολόκληρον, τα δύο τρίτα των δικαστικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα λόγω της παρεμβάσεώς τους.
- 114 Το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο δεν κατέθεσε υπόμνημα παρεμβάσεως, φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή ως απαράδεκτη, καθόσον στρέφεται κατά του εγγράφου της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 1996.**

- 2) Ακυρώνει την Απόφαση καθόσον αφορά τα μέτρα που έλαβε το Πορτογαλικό Δημόσιο υπέρ της RTP — Radiotelevisão Portuguesa, SA, τα οποία συνίσταντο σε χρηματοοικονομικές επιχορηγήσεις καταβληθείσες ως αντισταθμιστικές αποζημιώσεις, σε φορολογικές απαλλαγές, σε ευκολίες πληρωμής για τη χρήση του δικτύου τηλεοπτικής διανομής και στην καταβολή σε δόσεις ενός χρέους οφειλομένου στην παράλειψη καταβολής εισφορών κοινωνικής ασφάλισεως, σε συνδυασμό με τη μη είσπραξη τόκων υπερημερίας.
- 3) Η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα και τα δύο τρίτα των δικαστικών εξόδων της προσφεύγουσας, εξαιρουμένων αυτών τα οποία προκάλεσαν οι παρεμβάσεις της RTP — Radiotelevisão Portuguesa, SA, και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.
- 4) Η Πορτογαλική Δημοκρατία και η RTP — Radiotelevisão Portuguesa, SA, φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα και, εις ολόκληρον, τα δύο τρίτα των δικαστικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα λόγω της παρεμβάσεώς τους.
- 5) Το Ηνωμένο Βασίλειο φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Vesterdorf

Tiili

Potocki

Meij

Βηλαράς

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Μαΐου 2000.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

B. Vesterdorf